

ուշ էր, միմիայն ճամփայ խոհեմութեամբ թշնամուոյն հետ վարուիլն էր եւ նորա չարութիւնն քաղցրացնել: Եւ այսպէս զինքն հայրապետին աղօթից յանձնելով՝ Դուին գնաց Բուղայի հրամանին հնազանդելով:

Դուին քաղաքը այն ժամանակ Զայաստանի մայրաքաղաք՝ գրեթէ 200,000 եւ ավելի բնակիչ ուներ, երեւելի իւր աստիկանաց պալատով, կաթողիկոսարանով եւ մայր եկեղեցիով. թեպէտ կաթողիկոսը հոն բնակելու չէր համարձակեր արաբացի իշխանին երկիւղէն: Նոյն միջոցին քաղաքը բաւական չէր այդ զինուորները պարփակելու, ուստի մէկ մեծ մասը շուրջը վրաններով կը բնակէին: Զայոց Սպարապետը ուղղակի ոստիկանին պալատն իջաւ:

Բուղայ, որ թուրք էր ազգաւ, իւր սերն դին գծագրութիւնն ուներ. խոշոր գլուխ, մանր եւ խոր աչթեր, ցցուած այտեր, ցանցառ եւ կարմիր մօրուք: Երբ տեսաւ զսմբատ, իր դաժան երեսին վրայ ծիծաղ մը եկաւ, բայց մէկը չէր կրնար զրուցել թէ հեգնութեա՞ն էր ծիծաղը, թէ հաճութեան. իր մանր աչթերը փայլ մը առին, այդ փայլը յովազի արիւնածարաւ աչթերուն փայլն էր: Ոտք ելնելու պէս շարժմունք մ'ըրաւ, բայց չէլաւ. վասնզի անհաւատի մը ոտք ելնել հակամայս եւ ծանր դիպուածներու մէջ ներելի էր միւսուլմանին, թեպէտ, երբ զեռ Արծրունեաց իշխանը չէր մատնեալ, այն ատեն միշտ քաղաքավարութեան ամեն պարտքեր կը կատարէր, վասնզի դեռ Զայաստան զօրութիւն ուներ: Իսկ հիմա երկրին կէսն իրենն էր, եւ ինք միւսը նուաճելու համար բաւական զօրաւոր:

Երբ ամենքը քաշուեցան, եւ այս երկու անձինք միայն մնացին, Բուղայ յայտնեց իւր գոհութիւնը նորա հաւատարմութեան համար, եւ թէ ինք միշտ գովութեամբ գրեր էր ամիրապետին, բայց թէ պէտք էր, որ իրեն օգնէ մինչեւ վերջը երկրին կատարեալ նուաճման համար. եւ դիւական խաբէութեամբ կը յայտներ թէ նախ Տփիսիսի վրայ էր յարձակելու, որուն իշխանը մահմեդական էր. եւ կը տեղեկանար թէ ի՞նչ էր նորա զօրութիւնը, եւ ի՞նչ դիմադրութիւն կարող էր ընել իրեն դէմ: Նոյնպէս կը հարցներ կ'իմանար թէ ի՞նչ էին